Sári László

Lin-csi apát pesti rokona és egy folyó

Van a Himalájában egy folyó, amely teljesen levette a lábáról Lin-csi apát pesti rokonát. Évtizedekkel ezelőtt történt, hogy egy leírhatatlan tisztaságú őszi napon a Belső-Himalája hegyei között járt, útban Kőrösi Csoma Sándor kolostorához. Oda igyekezett, ahol a tudós három évet töltött egykor, ahol elvégezte a nagy munkát, megírta a tibeti nyelvtant, és elkészítette a tibeti–angol szótárt.

Nem akármilyen hely ám ez, ez maga az Éden. A kolostor – Kanam falu fölött a hegyoldalban – 3300 méter magasan fekszik, szemben vele a világ legszebb hegye, a Kinner Kailás, olyan mint egy fehér fátyolt viselő gyönyörű nő, odalent a mélyben pedig a Himalája legvadabb, legféktelenebb folyójának ezüst csíkja, ez pedig a Szatledzs. A fennsíkon páva sétál, a fák közt számbárszarvas, az ágakon bolond majomsereg ugrál, fölöttük papagáj száll, a színes rododendronok és a tornyos növésű asókafák tövében hegyi kakas lépked, meg talpas tyúk szaladgál.

De a főszereplő ebben a tájban a Szatledzs folyó. Odalent a völgyben, a Kanam falu előtti utolsó lakott helyen, a Rekong Peo nevű városkában ez a folyó ejtette ámulatba a pesti rokont, majd egész életére lekötelezte. Rekong Peo igazi város, emeletes házakkal, hivatalokkal, a kerület elöljárósága. Itt adják meg az utazási engedélyt a kínai határsávba. Mert az édeni Kanam falu bizony a senki földjén van, az indiai–kínai határon, nehezebb oda bejutni, mint a bibliai Paradicsomba.

Ám nem bizonyult haszontalannak a több napos Rekong Peo-i veszteglés, a nyugodt, békés várakozás az utazási engedélyre. Nincs erősebb felmentés a kötelességek alól, mint a kényszerű várakozás. Ajándék az ilyen. Soha, sehol nem lehet az ember annyira obligón kívül, mint ezekben a helyzetekben. Nem tehet mást, sóhajt egyet, és felszabadultan élvezi a kötelező semmittevést.

Bárcsak mindig-mindig várakozni kellene! Ráadásul valamilyen ígéretes dologra. Az lenne csak a Kánaán! Ilyenkor még a lelkiismeretünk se szólhat ránk. Azonnal rámutatunk a felelős hivatalra, széttárjuk a karunkat, és lődörgünk tovább. A pesti rokon is kilépett a hivatalból, teleszívta a tüdejét az óriás hegyek friss levegőjével, zsebre vágta a kezét, és elindult világgá. Ment, amerre látott, neki az apró bazaltkövekkel kirakott, szűk utcáknak. Itt a házak is hasonló kövekből épültek, és parányiak voltak az ablakaik, mert a Himalájában nyár éjszakákon is jó hűvös a levegő.

Ősz volt már Rekong Peóban, a fák nesztelenül, engedelmesen hullatták sárga leveleiket, itt-ott a házak kéményeiből vékony, fehér füst szállt. A kis utcákban néhol a füstszalagok megcsiklandozták az arra járók orrát, az emberekben leggyakrabban régi, gyerekkori emlékeket idézett a fa füstjének könnyű, finom, bódító illata. A pesti rokon otthonszagot érzett a kályhafüstben, és eszébe jutott, hogy Kipling is bevallotta, mindannyiszor elszorult a szíve, amikor valahol megérezte ezt az illatot.

Föl a hegyre, le a völgybe, így járt-kelt naphosszat a pesti fiatalember Rekong Peóban. Soha nem gondolta, hogy egyszer ilyen hatalmas ajándékot kap a sorstól. Annyi időt fordított a nézelődésre, amennyit csak akart. Nem fukarkodott vele, megmámorosodott a váratlanul kapott szabadságtól.

Így történt, hogy szüntelen sétái a város szélére is elvitték, a völgybe szorult folyó, a híresen vad, türelmetlen Szatledzs partjaihoz. De itt a mélyben a folyó már nem zúgott, nem száguldott, mint végig egész felső folyásán, kis időre megpihent, megnyugodott. Sötétség és nagy, ősi csend honolt odalent. Száraz hangon reccsent az ág, olykor kiáltott egy-egy majom, madár. Olyan fekete volt az erdő, mint az éjszaka. Odafönt a messze zengő, időtlen napfény. Ember nem járta vidék, mitológiai táj.

Éppen csak hallani lehetett a folyó csobogását, de egy kicsit lejjebb már azt sem. A hegyi vizek hűvös levegője töltötte be a völgyet, és a nedves föld nehéz, nyers illata. Lin-csi apát pesti rokona lement a folyóhoz. Szinte hívta a víz, meg a szűntelen, fülsértő némaság. – Megyek – morogta magában –, megyek már, értem a szavad. – Mosolygott magában a romantikus jeleneten.

Ám amikor a fövenyes, kavicsos partra ért, elakadt a lélegzete. Csupa, hibátlanul megmunkált, tökéletes gömb alakú kőgolyót pillantott meg a lába előtt, végtelen számban. De még azután is hozta csak hozta, és a partra gurította őket a folyó, apró hullámai fényes tisztára mosták mindegyiket.

A pesti rokonnak káprázott a szeme. Nem mert lehajolni, nem mert egyetlen egyet sem fölvenni és megnézni. Biztos volt benne, hogy ha megérinti őket, szertefoszlik a látomás. Mert egy ilyen kőgolyógyár nem lehet valóság. Pedig az volt. A pesti rokon a világ legtökéletesebb kőgolyógyárának a partján állt, földbe gyökerezett lábbal, és elérzékenyülten. Gyerekkorától a színes golyók nagy csodálója volt. A színes üveggolyóké, mert álmában se gondolta, hogy kőgolyók is léteznek ezen a világon.

És most itt voltak előtte. Hozta, és megmutatta neki kincseit a folyó. Olyan előzékenyen és szelíden, mintha kissé szemérmes lenne. De neked, pesti rokon, neked akkor is látnod kell, hogy mire vagyok képes. Hát, most

lásd! Nézd kedvedre alkotásaimat, ha úgyis hozzám vezetett az utad. A fiatalember pedig ámulva, szótlanul nézte, de még akkor is alig hitt a szemének.

Azt mondják, a Szatledzs már legalább egymillió éve gyártja a golyókat. Egymillió éve támadja szakadatlan az útjába eső hegyeket, vájja magának irgalmatlanul mély medrét, ahová, ha az ember a hegyről lenéz, meg kell valamiben kapaszkodnia, nehogy leszédüljön. A folyó vize útközben kiforgatja a medréből a sziklákat, apróra zúzza a tömböket, és mire a darabjaival a völgybe leér, szabályos golyókká formálja őket. És most itt vannak mind a pesti fiatalember lába előtt, hogy bámulhassa őket. Tökéletesen szabályosak és simák. Évezrednyi munkája is lehet némelyikben ennek az őrült folyónak.

– Szóval, ezért csinálta. Hogy megmutassa nekem. Szép tőle – gondolta továbbra is meghatottan. De mit csináljon most ezzel a példátlan ajándékkal? Hogyan köszönje meg a folyó páratlan figyelmességét és bőkezűségét? A szegény pesti rokon ma sem tudja, hogy illően viselkedett-e akkor Rekong Peóban, a Szatledzs partján.

Zavarában motyogott valamit a víznek, aztán lehajolt mégis, és fölvett a fövenyről pár darab gyönyörű szép, színes kőgolyót. Még válogatott is közülük, de nem sokáig. A markába fogta őket, olyan erősen szorította össze ujjaival a golyókat, mintha attól félne, hogy valaki el akarja venni tőle. Nem mert rájuk nézni, nem merte kinyitni a markát. Gyorsan belegyömöszölte a golyókat a zsebébe, ahogy rossz kölykök a lopott holmit, és villámgyorsan eliszkolt a helyszínről.

Persze a kövek egytől egyig megvannak ma is. Amikor a pesti fiatalember hazaért, első dolga volt, hogy egy külön fadobozt kerített nekik. Abban már sokkal valóságosabbnak látszottak, itt már senki nem mondhatta róluk, hogy káprázat szülöttei. Na és teljes biztonságban tudhatta őket a tulajdonosuk. Lin-csi apát pesti rokona olykor elő-elő veszi, és ujjaival finoman érintve forgatja, hosszan, eltűnődve nézegeti a golyókat. Most már sokkal bátrabban és hosszabban, mint odafönt a Himaláján, Rekong Peo városa alatt, a Szatledzs folyó mitikus völgyében.